

תורתך שאלתי

עיון בפרשת השבוע בדרך שאלות ותשובות
גליון מס' 257 - לפרשת האזינו תשפ"ו

כוחו של מטר התורה

יֵעָרֶף כַּמָּטָר לְקַחֵי תֵּזֶל כִּטֹּל... (לב, ב)
ר' שמחה בונים מפשיסחא מבאר שהתורה נמשלה לגשמי ברכה: כשם שאין אנו מבחינים בצמיחת השתיל ברגע שבו טיפות המטר נוגעות ברגבי העפר, אלא רק לאחר שהאדמה רוותה והזרע נקלט, כך בדיוק פועלים דברי התורה על נפש האדם. בעת הלימוד, עשוי האדם לחוש שהמילים אינן מחוללות בו שינוי מיידי וניכר לעין. אולם מי התורה מחלחלים פנימה בעומק הלב, מרככים אותו בהדרגה, וסופם להצמיח פירות רוחניים מבורכים שיאירו את כל דרכו.

הרגע שבו הצינור הפך לשותף

כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבוּ גִּדְלָאֵלֵהֶינוּ חז"ל למדו במדרש רבה, שכאן משה בירך ברכת התורה.

מדוע בירך רק כעת, לאחר ארבעים שנות מסירת התורה לבני ישראל?

מבאר ה'אבני נזר', שלאורך שנות הנהגתו במדבר, היתה דרגת נבואת משה בבחינת "שכינה מדברת מגרונו". קולו היה רק צינור לדבר ה' הישיר, בבחינת "כלי מחזיק ברכה". רגע לפני מותו, הגיע לשיא מעלתו העצמית, שבה התורה נעשתה לחלק מנשמתו, עד שאמרה "מפי עצמו". דווקא כאן, כשהאדם מביא את כוחו ועמלו אל תוך המפגש עם דבר ה', מתחייב הוא בברכה מיוחדת: להודות לקב"ה על הזכות להפוך את התורה לתורתו-שלו.

מדוע נעלם שמו של משה משירת האזינו?

הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֶדְבָּרָה... (לב, א)

מדוע שמו של משה לא נזכר בשירה זו כבשירת הים, או כדבורה בשירתה?

מבאר **רבי חיים פלטיאל**, ששירת האזינו כוללת דברי תוכחה נוקבים על עתידו של עם ישראל. משה רבנו, רועם הנאמן ואוהבם של ישראל, לא חפץ לקשור את שמו בנבואות של פורענות ותוכחה. בניגוד לשירת הים, שעסקה בהודיה וגאולה. כאן, מתוך ענווה ורגישות לכבוד עם ישראל, בחר להצניע שמו. התוכחה נאמרת משום שחובה לאומרה, אך משה אינו מבקש לעשות ממנה כותרת אישית לתפארת.

הושע או יהושע?

וַיָּבֹא מֹשֶׁה... הוּא יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון (לב, מד)

מדוע התורה מכנה אותו 'הושע' ולא בשם שלו המוכר 'יהושע'?

ה'כלי יקר' מבאר ששמו המקורי היה 'הושע', והתוספת שנתן לו משה, האות י', היתה תפילה אישית ומגן רוחני, "י-ה" ושיעך מעצת מרגלים". כל עוד בני אותו הדור היו קיימים, היה צורך תמידי בכוחה המגן של תפילה זו. אולם משתם דור המדבר והחלו ההכנות לכניסה לארץ, חלפה הסכנה הרוחנית. משפגה השפעת עצת המרגלים, שב הכתוב וקראו בשמו המקורי 'הושע', להורות שכל סיוע וחיזוק מכוונים לצורכי השעה ולניסיונות הזמן.

יְעֲרֹף כַּמָּטֵר לְקַחֵי תִזְל כֶּטֶל... (לב, ב)

חז"ל דורשים: אם תלמיד הגון הוא – כטל, ואם לאו – עורפו כמטר (תענית דף ז)

מדוע הקדימה התורה את המטר, המשול לתלמיד שאינו הגון לטל, המשול לתלמיד ההגון?

רבי חיים קניבסקי, ביאר זאת ביסוד חינוכי: תלמיד שאינו הגון משבש את מהלך הלימוד, משרה אווירה עכורה ומפריע לחבריו לקלוט את דברי התורה. לפיכך, סדר הלימוד מחייב להקדים 'סור מרע' ל'עשה טוב': בראש ובראשונה יש "לערוף", להרחיק בנחישות את ההפרעה ואת ההשפעה המזיקה ("יערוף כמטר"). רק לאחר שהוסר המכשול ונשתרר שקט ושלוה, יכולים דברי התורה לחלחל בעדינות ובנועם – "תזל כטל אמרתי" – על לב התלמידים ההגונים והצמאים.

רוצים להיערך עם רעיונות ודברי תורה

לפרשת האזינו? לחצו כאן

הניגודים של הנפש היהודית

כִּי דֹר תִּהְיֶה הַמָּה (לב, כ)

'דברי אליעזר' מבאר שטבעו של עם ישראל רצוף תהפוכות וניגודים מופלאים: מחד גיסא, הם רודפי שלום, אוהבי אחווה וגומלי חסדים המרבים בארגוני עזרה הדדית כרחמנים בני רחמנים. מאידך גיסא, המחלוקות מתעוררות ביניהם, כמו גם פירוד לבבות, קנאה ותחרות. ניגודיות זו אינה מקרית, היא נובעת מעוצמת הנפש הישראלית. כוחות חיים כה עזים מסוגלים להרקיע שחקים באהבת חנם ובערבות הדדית, אך באותה מידה, בהיעדר שימת לב והכוונה נכונה, עלולים לגלוש לחיכוכים. כל תהפוכה כזו היא קריאה פנימית עבורנו: לקחת את אותה בעירה פנימית, ולנתב אותה תמיד אל האחדות, החמלה ועשיית הטוב.

יְעֲרֹף כַּמָּטֵר לְקַחֵי תִזְל כֶּטֶל... (לב, ב)

ביאר הגר"א מווילנא שהגשם היורד מהשמים משפיע על הארץ כולה בשווה, אך תוצאותיו תלויות במקבל. במקום שנזרעו חיטים יצמחו חיטים, ובמקום שנזרעו גידולי רעל יצמח סם המוות. הגשם כשלעצמו טוב וטהור לעולם. כך היא התורה: כוח החיים השמימי שבה מצמיח את מה שטמון בלבו של האדם. אם לבו טוב וישר תרומם את נפשו ותרבה יראתו, אך אם חלילה לבו פורה ראש ולענה, עלול הוא להיכשל גם בדברי קודש, כמאמר הכתוב: "כִּי יִשְׁרִים דְּרָכֵי ה' וְצִדְקִים יִלְכּוּ בָם וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָם".

דור תהפוכות

כִּי דֹר תִּהְיֶה הַמָּה... (לב, כ) חתן סופר: יש שמתחמקים ונמנעים מלתת

צדקה בטיעון שאין להם לתת. אך מצד האמת, המצב הפוך, אין להם לתת, משום שהם לא נותנים צדקה. **צדקה היא המפתח לשפע. אם זורק את המפתח, איך יוכל לפתוח את האוצר?**

'כי דור תהפוכות המה' – הם מהפכים את הסדר, ומדירים את עצמם מהצדקה, משום שאין להם. אך טוב יותר היה להם לתת ואז היה הקב"ה משפיע ונותן להם כפל כפלים. אולם הם 'לא אמון בם' – אין בהם אמונה להאמין שבזכות הצדקה יעזור להם הקב"ה ויפתח להם את אוצרו הטוב.

מעוניינים ברעיונות

חינוכיים מפרשת

השבוע?

שלחו את המילה

'רעיון' למייל

Office@shaalti.co.il

או לחצו כאן

שבת שלום ומבורך